

اسلام دنیایی

اسلام فاعلمه منہ بالبتیر

— ۲۳ —

ایکی ہفتہ در بر ہفتار

برواعظ اوله بیلورم ، بته فعلی قولجه تطبیق ایدمه یورم .

بوگون بن مصرده بولنیورم ، بوراده دخی خلاصه مشاهداتم عین قناعتی تأکید ایدیور . عالم اسلامینده عصرلر دنیو منبع علم و عرفان طائش جامع ازهری زیارت ایندیکم زمان حیرتله اینجده قالدیم . جامع ازهر اونی ایکی بیلک طلبه سی اولان جامع ازهر !

والله وبالله العظیم بن . بو جامع ازهر - مؤالنه جواب اوله رقی لغت بولمه مدیفندن ، دارالفنون والعلوم دیمکه حیا ایتدم . بالمجبوریه و آخوراز مرخره جوانی حاضر ایتدم حالوکه بو آخورک مأذونلری ، بتون عالم اسلامیه واعظ بمشیرمک ادعاسنده بولندقلری حالده قطعاً و ازهره اطرا فندن بحث ایتمکله کی بتون ارض مصرک سفاهت ورزاللربنی ده اغماض ایدرلر .

و ازهره ک دنیار قدر وفقی ناهلار الله محو اولش و اولمقده در . اوبقه مبارکه بوگون نجاست بوواسی ، کور حیوانلر آخوری دیمکدن ماعدا بریت باراماز .

ایشته مصرک اک معتبر محررلری ، قاهرده اوپوردقلری برده سوریه نی و بلکه بتون دنیا مسلمانلربنک حانی اصلاحدن بحث ایدرده مصرک اصلاحی ایسه انکیزلردن امید ایدرلر . خلاصه بزم شرفده مطبوعات متعین کنده لرینک معیشت دستکاهلربنی سوزده ملته خدمت ایچون قورولش کی دائمی ایتمکدن کری قالمازلر . فعلیانه کلانجه قطعاً ، متی منفعت برپاره صرف ایتدکن صوکره حکومتلربنک رضاسنه

موافق اولمزه برسوزده یازمزلر .

بوگون دنیا عالمی وستی جنی مسلمانلری دخی دوغمای عثمانی ایچون اعانه مسابقه - سنده بولندیفنی صیره ده ، بیکلرجه لیرالره مالک مطبعه جیلر و غزته جیلر مرکز اون یاره ویردکارینی کورمه یورز . حالوکه آنارک قازاندقلری یاره لر دوغریدن دوغرییه مات یاریدر .

صوکره مات خادمی اولمقده کتدیلمدن مقدم کیم - مهبی کورمه یورز .

استعین بالله و کبر ، قناعتاً عندالله . الخ ایشته بو قدر یازیلرک تأثیرسنز اولمسه یکانه سبب بودر . البته تأثیری اولماز ، زیرا قلدن سولغیور ، بلکه اکثر با لغرض شخصی وفاسد - و بیله نوب کاغد دولوسی یازی آووج دولوسی یاره ، بشقه برشی یوق البته البته ثمره سی اولمه من .

عبدالرشید

وعظ و واعظلکه دائر . .

اقدامک کچن صالی کونکی نسخه - سنده واعظلکک شرائط وفوائدندن باحت احمدجودت بکک بر مقاله فاضلانلری مندرج دی : کمال شوق ایله ، کمال لذت ایله او قودم . درمیان بو یوردقلری مطالعات نه قدر دوغرو ، نفس الامر نه مرتبه موافق . . ذاتاً شیمدی به قدر اقدامده انتشار ایدن او کزیده مقاله لرله میر مومی الیه درد - لری میزی ، خسته لغز میزی نه کوزل ، نه موشکافانه تشخیص ایدیور ، تشریح ایدیور ، و دوالربنی ده

ایده يك بازبهره، داخله و ملته علاقه دار اولان
نشریاته دقت ایدیلر . چونکه بومی غزتهلر
عوام ایچوندر . عوام ایسه اوله بوکک ذهنک
قورابه میه جنی مسائل مهمه-سیاسیه دن نه آکلار؟
و هم آکلاسه بیله بو آکلایش اولنک ایچون
برکار . بر فائده تأمین ایدرمی ؟ بالعکس
دیپلوماتلی (۱۹) ملتک روحنه یرلشیر ،
قائمه ایشلر . نته کیم بش سنهک حیات مشرو-
طیمزده تجربه ایتدک ! انکلهدهده بویه دکلی ؟
اوراده اهلینک سیاسیه علاقه سی یوقدر .
بونک ایچوندرکه مقالات سیاسیه بومی غزتهلرده
ایدر تصادف اولونور . محرومن مشهوره
سیاسیه نک افکار و مطالعاته کسب وقوف ،
توسیع معلومات ایتک ایستنه دن دیپلوماتلر
ایسه (Ninetcenth century) کی
Farinightly teview ، کی مشهور مغازینلره
مراجعت ایدرلر . بویه اولونجهده اوملت ناصل
باشقه بر فیضه ایرمن ، نه مرنبه ترلی ، تعالی
الله من ؟

بن پوشوره زار مطبوعاتده ملتک حقیقی
فیضه جدی ترقیسنه خادم بالکنز بر قاج محرو
کور یورم که بردانه سی ده احمد جودت بلخ افندی در .
جراند بومیه ایسته اوله مقاله لره ستونلری
ترین ایتلی در . احمد جودت يك افندی بی
تعقیب ایتدیکی ملک مرغوب و مستحسنندن و
نشر ایتدیکی او کزیده مقاله لردن دولانی بوتون
صمیمیت قلبله تبریک ایزم . . .
او ساسله نشریاتدن برینی ده د و اعظاک

عن اہام صنعتله ، نه درجه مؤثر و یر یورلر . .
حاضر فرصت دوشمشکن - صددن خارج بیله
اوله - بر قاج - وز - بویه حکم : بزده
مع الاسف ، بومی غزتهلرک باش مقالهلری
سیاسیات ، هب سیاسیات اشقل ایدر . او یتمز ،
توکنمز مقالات سیاسیه . . انسانده هوس مطالعه
دکل ، اعتراف ایتلی زک ، بر نوع حس استغنا
اولاندیریور . . اونلردن استحصال اولونان
نتیجه ایسه هیچله مساوی اولدنی سویارسم
مبالغه ایتمش اولدیمز یزدن کوک قدر ایمانم
واردر . بو سیاسی دیدی قودیلردن ، بومعاونات
فروشانه کفتکولردن بلی قیریق ، آیاغی جیق
بر ملتک حصه استفاده سی نه اوله ییلر ؟ علاج
ایستنه بر زواللی به فلسفه دن بحث ایتک اولنک
تاریمندن ، کچیردیکی ادواردن دم اورمق نه ایسه
اعتقادیمز ، بزم غزتهلرک باش ستونلرنده کی
اوبی نهپه مطالعات - سیاسیهده عین ماهیت بی
فائده بی حازدر . بو کونی انکلیز غزتهلری ،
(دهیلی قرونیکل) لندن (دهیلی میرار) یسه
وارنجیه قدر کوزدن کچیریلدین : - بالکنز
بر دانه سی مستشنا اولق شرطیله - اوزون
سیاسی مقالهلره يك آز تصادف اولونور .
آمریقا غزتهلری کذا . . . اونلر ، او یتمز
توکنمز ستونلری علمی ، فنی ، اجتماعی ، ادبی
مقالهلره ، سپوره دائر بندلره ترین ایدرلر .
مخبرلرک . آژانسلرک تلفرائتری - مختصر اولق
شرطیله - ایکنجی و حتی اوچنجی درجه حازر
اهمیتدر . انک زیاده ملتک استفاده سی تأمین

حقیقه کچن کون انعام ایدن بر مقاله واقفانه لری
تشکیل ایدیور ، او مقاله دینوردی که :

« زده واعظک ده پاک شکل ابتدایده
قالعدر . آنک ایچون واعظکدن مستفید
اوله دیورز . حال بوکه اعالیمز حیات دینه
تابع اولدقلرنقی موعظلرک تأثیری غیر قابل
انکاردر . »

شیمدی بو حقیقت آلیه قارشینده عیمز
دوشونعلی بز . همده درین ، درین . . .

کچن ده آلیه بر آمریقان واعظ مکتبک
پروغراحی کچمشدی . او کوچوک کتباتک
قارشینده یاریم ساعت قدر بر زمان صرف
ایتم و صوکرا مبهوت و متحیر عمیق بر
دوشونجهیه دالدم ، ذاتاً اولدن بیلیردم ، کرک
انکلیز اولسون ، کرک آمریقایلر بو قطعه
صوکدرجه اهمیت و برمشارددر . بالخاصه آمریقاده
Missionary Schovlis واعظ مکتبلری او قدر
متمدد . او قدر متنوعدرکه انسان بو مرتبه
مدینه ، بو درجه حریت فکریه مالک
اولان بر ملنک ناصل اولوبده اونوع مکتبلرک
کثرت و انتظامنه بو قدر صرف دقت و اهتمام
ایتمدیکنه و ایتمکده بولمیدقنه حیرت ایدر .
دوشونوکز بر کره : بالکز سوریمده ۱۱۰ آمریقان
و ۵۵ انکلیز مکتبی موجوددر ا بو مکتبار
ایسه اونوع واعظلرله دولودر . صوکرا یسه
کرک آمریقاده کرک انکارمده بازار کونلری
آین دینی بیتر بینمز بو عالم . فاضل واعظلر
« Sunday school » لرده موعظه و بر مکلمکله درلر
و بولر او قدر چوققدکه . . . خلق فوج ،

فوج کایساره قوتلر ، زنکیته ده کایر ، فقیری ده
بو موعظلری کوش جان ایله دیکلر . مستفید
اولور . مستفیض اولورلر .

اکان تحصیل ایچین دوت بش سینه قدر
زیر معرفته صیغندیم بیرونده کی آمریقان دار-
الغوننده کوزلرم اوله متغی . او مرتبه نفوذ
نظره مالک واعظلر کوردی و قولاقیم اوله
موعظملر دیکلهدی که بولردن نه قدر مستفید
اولدیمیز تعریف ایدیم . . .

بالخاصه . هیچ اونونجام . بر بازار کونی
ایدی . بر واعظ مکتبمیزی زیارت ایتمکدن
صوکرا کلیساده بر موعظه ایراد ایتمیدی . تام
ایکی ساعت دوام ایتمی ! فوج حریف نه لردن
دم اورمیدی که . موضوع بحثی ایسه انجیلده کی
« صاغ بناغنه بر طوقات اورانه سول بناغنی چوبور . .
آتی ایدی . . تام ایکی ساعت ، شقا دکل ! دازه محشه
کیرمدک نه علم منافع الاعضا ، نه سوبولوشی ، نه علم
بدایع هیچ ، هیچ برشی قللمدی ! بز مبهوت و حیران
اوله جه بو بوبوک آدمک او بوبوک - - - وزلرینی
ساعتلرجه دیکله دک . هیچ بورولمق سزین ، ذره جه
اوصاف سزین دیکله دک . حتی موعظمنی بتبردیکی
زمان جهرملرده عدم خنوددی اماره لری کورور کی
اولدیم . . .

بر واعظ ایچین ایکی ساعت تلف - - - و پاک
بلکده قولاید ، فقط - - - و بلدیکی دیکلتمک ،
همده کمال شوق ولذله دیکلتمک هر کسه نصیب
اولان نعمتاردن دکلدر .

زده ایسه ، هیات . . . بز که بولرله

اونلردن زیاده محتاجز اونلردن زیاده مغتفرز . ایلرله دك . . .

* *

اوج سنه قدر اولیور ، رمضان ایدی ،
آیاصوفیه جاعنده بر موعظه دینه دیکلیدیم ،
بونیده عیج اونونم :

رفاقتمده ، مصرک مشاهیر محریفندن دو قنور
حسین همت بك واردی . كرك عربستانده و
كرك ، مصرده دیکلنه یله جك واعظلر بولونمديفندن
شكایت ايله بر جامعه کیدوب تركجه بر موعظه
دیکلمك ارزوسنی اظهار ایتدی . آیاصوفیه
کیندك . واعظلردن بری کمال عظمتله او طور مش
بونون بلاغیله اکلایوردی : عیناً نقل ایدیورم :

« ایشته دیمدنبری سوبلیورم ، اسلاملر
فرنکلردن مسعوددرلر ، هر حالده اونلردن دها
چوق امتیازانه مالکدرلر ، کافرلر دینلربنك
ایجانبی ، بالکمز بر قاريله - تعبیرنه قدر قبا -
اکنفایه مجبوردر . کله لم بزه ، هر بریمزك اوند
طومبول ، طومبول بیله بر چین کبی اوچر ،
دردر قاریمزوار ! بونلردن اوصاندقی بوشار
یکیلربی آلیرز و بو بزم حقمزدر فقط کافرلر
بوله می یا ؟ »

بوندن زیاده - فی قولاقلم دیکلمکده عصیان
ایدیوردی . رفیقلم قولندن چکه زك ، عادنا
سوروکلرجه سنه بورادن اوزاقلشمق ایتدیوردم .
جامعدن چیققدن صوکر رفیقم دییوردی که :

« بونلری دیکلمك ایچین می نی بورابه
کئیردك ؟ بن ترکلی دها باشقه درلو کورمك
ایستردم . . . »

نه جواب ویره بیلیردم ؟ اوکه باقلم و

* *

پایتخت سلطنتک بوبله اك معظم ، اك مبارك
بر جامعده بر واعظ بو مرتبه جاهلانه وعظ
ایدرسه آرتیق ولایتلری ، لوالری ، و بالخاصه
کویلری دوشونملی . . کویلریمزك خاقی که ارشاد
و تنویر نه قدر محتاجدر . . .

یوقاریده بالمناصبه بر آمریکان واعظ مکتبنک
پروفرامندن بحث ایتدیم ، فوائدنی تعمیم و
تشمیل ایچین بعضی لرینی بوسونلره نقل ایتکم
ایستردم . نه چاره که بر قالمادی . اونیده آبرجه
بر مقاله مزده موضوع بحث ایدرز . . .

— آناتولی حصاری —

سامی زاده

سریا

تاریخ استقبال منابه بقیه علمایه ترتب

ایدن وظیفه [*]

« بافیگز ابن سینا نه دیور :

« الله وحدت محضه در . بناء علیه کائنات
اوزربنه تأثیر مستقلى اوله ماز . حناب حق جریان
اشیای خصوصیه اصلا داخل اولماز واجب
الوجود کائن ، دائر اولان برکرمك مرکزیدر که
آنک اقسام سائر محیطه منی حرکنده سربست
براقیر . »

« غزالی دیور :

بز سیبیت وقوزالیت ، فی الکلیه مایز . ادراک